

СТРАТЕГІЧНИЙ ТА ОПЕРАТИВНИЙ АСПЕКТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОНТРОЛІНГУ

На даний час контролінг набуває все більшого поширення як сучасна концепція управління підприємствами. Не дивлячись на те, що у вітчизняній та зарубіжній літературі немає єдиного його визначення, контролінг можна охарактеризувати як систему відносин і одночасно сукупність інструментів, що управляють діяльністю підприємства і орієнтують мислення співробітників таким чином, щоб були досягнуті всі поставлені цілі [1, с.18]. Ефективність вирішення завдань з різних сфер діяльності підприємства дозволяє виділити різні напрямки контролінгу в окремих функціональних підрозділах, зокрема, енергетичний контролінг в управлінні енергетичним господарством підприємств.

Енергетичний контролінг являє собою систему методів та інструментів підтримки енергетичного менеджменту, яка полягає у плануванні, аналізі та контролі, координуванні та регулюванні, а також інформаційному забезпеченні прийняття управлінських рішень з метою оптимізації процесів виробництва, розподілу, передачі і споживання енергії на підприємстві.

Як і інші напрямки контролінгу, залежно від цілей, функцій та використовуваного інструментарію, енергетичний контролінг поділяється на стратегічний та оперативний. Стратегічний енергетичний контролінг вирішує завдання реалізації енергетичної стратегії підприємства, забезпечення його життєздатності в довгостроковій перспективі на основі управління потенціалом успіху. В даному випадку потенціал успіху являє собою поєднання специфічного для підприємства потенціалу енергозбереження з використанням альтернативних варіантів енергозабезпечення.

Стратегічний енергетичний контролінг служить базою для оперативного енергетичного контролінгу, де в контексті загальних стратегічних цілей формуються конкретні поточні (короткострокові) завдання. При цьому служба енергетичного контролінгу повинна зосередити увагу на зниженні витрат і підвищенні енергетичної ефективності.

У табл. наведені найбільш значущі завдання стратегічного та оперативного контролінгу.

Таблиця

Завдання стратегічного та оперативного енергетичного контролінгу

Завдання стратегічного контролінгу	Завдання оперативного контролінгу
✓ Аналіз альтернатив енергозабезпечення шляхом оцінки внутрішнього середовища та зовнішнього оточення підприємства, ідентифікація шансів та ризиків, сильних та слабких сторін	✓ Вибір ключових показників ефективності енергетичного господарства

✓ Розробка можливих стратегічних сценаріїв споживання енергії на підприємстві	✓ Розрахунок та порівняння показників ефективності відповідно до поставлених поточних цілей
✓ Розробка «стратегічної карти» енергетичного господарства – визначення цілей, заходів та строків досягнення енергетичної стратегії	✓ Формування збалансованої системи показників, відстеження значень показників та розробка відповідних заходів з їх покращення
✓ Оцінка інвестиційних проектів в сфері енергозабезпечення підприємств, обґрунтування інвестиційних програм	✓ Перерахунок показників витрат і показники грошових потоків для прийняття оперативних рішень
✓ Збір та аналіз інформації про енергоспоживання конкурентів та аналогічних підприємств на ринку	✓ Організація інформаційного забезпечення керівництва енергетичного господарства для прийняття оперативних рішень
✓ Розробка рекомендацій щодо організаційної структури підприємства, формування центрів відповідальності, виявлення місць виникнення витрат	✓ Оцінка енерговитратності підрозділів підприємства
✓ Оцінка ефективності системи управління енергетичним господарством підприємства	✓ Координація дій підрозділу в процесі планування, аналізу, контролю та регулювання витрат
✓ Розробка рекомендацій щодо моделі побудови процесів виробництва, розподілу, передачі та споживання енергії (наприклад, вибір між автономним чи централізованим енергозабезпеченням)	✓ Визначення «вузьких місць» в системі енергозабезпечення підприємства для тактичного управління
✓ Стратегічне управління витратами енергетичного господарства на основі ланцюга цінностей	✓ Контроль за дотриманням планових значень витрат, управління за відхиленнями
✓ Підвищення ефективності роботи енергетичного господарства за рахунок впровадження механізмів мотивації співробітників, стимулювання енергозбереження тощо	✓ Розробка системи стимулювання дотримання цільових показників та зниження енергоспоживання

Даний перелік завдань стратегічного та оперативного енергетичного контролінгу не є вичерпним. Він може бути доповнений виходячи з цілей конкретного енергетичного господарства підприємства. Однак оскільки концепція енергетичного контролінгу є новою, наведені положення можуть бути використані в теорії та практиці управління підприємствами.

Література

1. Дегтярева О. А. Контроллинг : Учебное пособие / О. А. Дегтярева. – Одесса : Пальмира, 2008. – 364 с.
2. Пудычева Г. А. Разработка концептуальных положений энергетического контроллинга / Пудычева Г. А. // Технологический аудит и резервы производства. – 2014. – № 2 (19). – Т. 5. – С. 39-43.